

“แรงบันดาลใจที่ทำให้มาเป็นครูคือ ตอนที่ ได้ศึกษาคณะปริญญาโท สาขาการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมที่เชียงใหม่ ได้ศึกษานิเวศวิทยาการเมืองใน โลกที่สามอย่างจริงจัง โดยเรียนกับ อ.ดร.ชูศักดิ์ วิทยากร และ อ.ดร.ชยันต์ วรรณภักดิ์ อ.ฉลลดาชยา นิมิตานนท์ และอาจารย์อีกหลายท่าน และทำ วิทยานิพนธ์เรื่องนิเวศวิทยาการเมืองของการสร้าง เขื่อนขนาดใหญ่ในประเทศไทย กรณีศึกษาโครงการ เขื่อนแก่งเสือเต้น ที่นั่นสอนให้น้ำวิชาการไปปรับใช้กับ สังคม หลังเรียนจบ ได้ร่วมทำงานกับ อ.ชยันต์ ที่ป่ากุด นำความรู้ด้านนิเวศวิทยาการเมืองที่เรียนมา มาปรับใช้กับชาวบ้านที่ป่ากุด โดยร่วมกับ อ.ชยันต์ คิดค้นงานวิจัยไปบ้าน ซึ่งเป็นกรวิจัยแบบไปมาให้ ชาวบ้านทำให้เห็นหลักฐานทางวิชาการไปเจรจาต่อ องค์กรรัฐและอบจของสังคม ถือได้ว่าเป็นการเมือง ของความรู้บ้างแท้จริง ต่อมาได้รับทุนเรียนปริญญา เอกสาขาที่ศึกษาที่เน้นด้านมานุษยวิทยา ที่มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เมื่อเรียนจบจึงเป็น อาจารย์ที่ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และสอนหนังสือ มาจนถึงทุกวันนี้” ไชยณรงค์ เศรษฐเชื้อ กล่าว

ไชยณรงค์ จบ ม.3 จากโรงเรียนสุราษฎร์ธานี มาเรียนต่อต่างประเทศ คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหาร ลาดกระบัง (สจล.) และจบปริญญาตรีและ วิศวกรรมศาสตร์ ที่เดียวกัน ตอนเป็นนักศึกษาได้อ่าน หนังสือ “ปีศาจ, คนขี้เสื่อ, แม่, หนังสือที่แบ่งความ โดดเดี่ยว ฯลฯ” และได้แรงบันดาลใจจากหนังสือ เหล่านี้ เลยไปทำงานองค์การนักศึกษา และชมรม อนุรักษ์ธรรมชาติและสภาพแวดล้อม เป็นประธานค่าย ที่ทำกับชาวบ้านรอบป่าโนนใหญ่ จ.ศรีสะเกษ ต่อสู้ กับบริษัทเอกชนที่มาสัมปทานพื้นที่ป่าเพื่อปลูกถั่ว ลิ้นดัส กระทั่งเป็นกรรมการของคณะกรรมการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 15 สถาบัน หรือ คอทส. ร่วมเคลื่อนไหวแทนพืชมังที่ถูกลิด และต่อมา ก็เป็นผู้ประสานงานของ คอทส. องค์การที่มีบทบาท เคลื่อนไหวคัดค้านเขื่อนน้ำโจน ที่ จ.กาญจนบุรี จน รัฐบาล พล.อ.เปรม วัชโรโครงการออกไป นับเป็น ชัยชนะครั้งใหญ่ของนักศึกษาและประชาชนในยุคหนึ่ง ด้วยความที่ไม่ได้เรียนจบครุมาในการสอนนิสิต จึงใช้วิธีการเรียนการสอน ที่ได้รับการฝึกมาระหว่างการ เรียนปริญญาโทและปริญญาเอก มาสอนนิสิตมา ด้วย การหาบทความทางวิชาการที่มีแนวคิดทางทฤษฎีร่วม สมัย และนำมาอธิบายปรากฏการณ์ทางสังคมที่ถกถึง เกิดขึ้น มาให้นิสิตอ่านและแลกเปลี่ยนในชั้นเรียน นิสิต ต้องไปค้นข่าวหรือสารคดี เช่น เรื่องเกี่ยวกับเหมือง ทองคำ หรือ โรงถลุงแร่ลิเทียม ที่ทำให้ชาวบ้านเจ็บป่วย และไม่ได้รับความเป็นธรรมมาอีกปรากฏและทดลอง นำแนวคิดทฤษฎีไปอธิบาย โดยจะขออธิบายแนวคิดให้

‘ชุมชนปฏิบัติในการเรียนรู้’

‘ไชยณรงค์ เศรษฐเชื้อ’

ไชยณรงค์ เศรษฐเชื้อ

มานุษยวิทยาที่เคยถูกฝึกฝนมา และใช้วิธีชุมชนปฏิบัติ มาใช้กับนิสิต โดยการให้ที่สอนน้อง และนิสิตช่วย เหลือกันในการเรียน คุณเองก็ช่วยคนไม่เก่ง นิสิตต้อง รู้จักเพื่อนของหมทั้งที่เป็นอาจารย์ด้วยกัน รู้จักอาจารย์ ของหม และรู้จักเพื่อนที่ทำงานพัฒนาหรือสื่อมวลชน รวมทั้งชาวบ้านที่หมสนิทด้วย หมจะพานิสิตเข้าร่วม การสัมมนาต่างๆ ทั้งทางวิชาการ การสัมมนาของภาค ประชาชนในภาคที่สุกที่มีโอกาส” อ.ไชยณรงค์ กล่าว

เขาบอกว่า การเรียนการสอนวิธีชุมชนปฏิบัติมี สำคัญมาก เหมือนสมัยก่อน ที่ใครอยากมีวิชาความรู้ ก็ต้องไปเสาะแสวงหาจากอาจารย์ มีศิษย์ร่วมสำนัก มี วิธีปฏิบัติต่อกันในฐานะที่เป็นศิษย์ร่วมสำนักด้วยวิธี การสอนแบบนี้ จึงแทบไม่ต้องสอนให้เขาดังคำถาม เกี่ยวกับความยุติธรรมที่เกิดขึ้นในสังคมเลย แต่นิสิต จะเกิดความชื่นชมมาเอง นิสิตที่เลือกเรียนกับหมจะมี ประมาณ 10 คนต่อปี ที่สนใจปัญหาของชาวบ้าน หรือปัญหาของสังคมอย่างจริงจัง บางรุ่นระหว่างเรียน ถูกร่วมตัวกันเองจัดตั้งกลุ่มขึ้นมาเองไปศึกษาปัญหาของ ชุมชน เช่น ชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากเหมืองทอง จ.เลย บางครั้งลงไปร่วมขบวนการชาวบ้านโดยพวกเขา จัดสินใจเอง ส่วนที่จบไปก็ไปเป็นนักพัฒนาเอกชน รับราชการในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับแรงงานข้ามชาติ บางคนที่ไปเรียนต่อระดับปริญญาโท

“การสอนนั้น ไม่ได้ต้องการให้นิสิตมีความรู้ และทำข้อสอบได้ แต่หมจะสอนนิสิตเสมอว่าต้อง วิเคราะห์สิ่งนั้นได้ ต้องไปเรียนรู้จากชาวบ้าน ต้อง ถือว่าชาวบ้านเป็นครูคนหนึ่งของเรา ซึ่งเราจะต้อง เครพและนอน้อมต่อชาวบ้าน ระหว่างที่เรียนอยู่หรือ จบไป ก็ขอให้นำวิชาการไปปรับใช้สังคมเหมือนที่หมถูก สอนมา หมคิดว่ากระบวนการทั้งหมดคือการสร้างคน แน่นนอนว่า การสอนแบบนี้ต้องใช้พลังมาก แต่หากทำได้ตามที่ตั้งใจก็คุ้มแล้วก็เป็นอาจารย์” อ.ไชยณรงค์ กล่าว

และนี่คือผลของการเรียนรู้โดยใช้วิธีการชุมชน ปฏิบัติ (Community of practice) ซึ่งหมอาจต้องการ ทำให้ นิสิตได้เรียนรู้ร่วมกันจนกลายเป็นชุมชนของการ เรียนรู้กันเอง

● พัทย์จันต์ ตีประเสริฐ ●

พัทย์จันต์ ตีประเสริฐ. ชุมชนปฏิบัติในการเรียนรู้ ไชยณรงค์ เศรษฐเชื้อ. คม ชัด ลึก. 6 ตุลาคม 2556, หน้า 11.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้